

PREGLED

UREDİ

UKLONI

REVISIONS

Prostori

Svaka novogradnja i obnova mora biti pristupačna, u suprotnom – nismo odgovorni!

O naprednoj pristupačnosti i arhitekturi odgovornosti razgovarali smo s nacionalnim stručnjakom za pristupačnost, arhitektom Ljubomirom Miščevićem

Foto: Ljubomir Miščević

Nataša Rožić
Mikolašević, dipl.
novinar
21.11.2025

Visoka energetska učinkovitost, **pristupačnost** i sigurnost prostora tri su glavne i međusobno isprepletene životne teme u autorskom, stručnom i nastavnom radu **prof. art. Ljubomira Miščevića**, dipl. ing. arh.

„Bez obzira kojeg je **energetskog razreda** određena **građevina**, svaka **arhitektura**, **novogradnja**, **obnova** mora biti pristupačna, u suprotnom – nismo dovoljno odgovorni! Na pristupačnost gledam kao na **temeljnu kategoriju u sigurnosti prostora** i kao put u **psihološku sigurnost**. Mi ćemo znati projektirati stan, višestambenu zgradu, bolnicu, hotel s koliko god zvjezdica, obnovu i novogradnju, ali u ovom suvremenom svijetu taj ulaz u sigurnost je ono što treba biti prvi zahtjev”, poručuje Miščević.

Napredna pristupačnost

Iako se njegov lik i djelo u medijima najčešće vežu uz arhitekturu napredne visoke energetske učinkovitosti i pionirski rad u promicanju **pasivne gradnje** u Hrvatskoj, jednako je značajan i prema napretku okrenut njegov stručni angažman u području **unaprjeđenja pristupačnosti izgrađenog okoliša**.

„Već dugo me zanima **napredna pristupačnost**. Kad pratiš iz dana u dan što se događa i gledaš korak dalje – a to je tema **naprednog** – onda vidiš koji su problemi. **Napredno** je ono što ima i svoje inovacije, bolje zakonske okvire i što predstavlja najbolju praksu koju ljudi koriste. **Napredna** je tema **odgovornog projektiranja**, **projektiranja dostojanstva**, odnosno pristupačnosti kao ljudskog prava, ali

prof. art. Ljubomir Mišćević, dipl. ing. arh., nacionalni stručnjak za pristupačnost (foto: Anto Magzan)

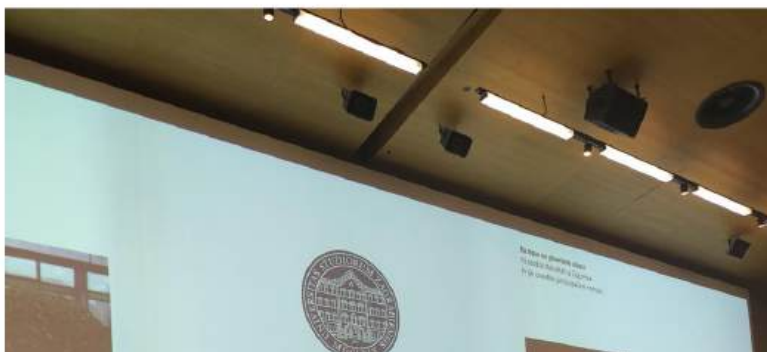
Suautor je u dijelu teksta te autor svih crteža, nacрта i piktograma u **Pravilniku u osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti**, a koji kao podzakonski akt **Zakona o gradnji** već 20 godina služi kao podloga za projektiranje obveznih elemenata **pristupačnosti**.

Od 2019. prvi je naš nacionalni stručnjak za pristupačnost, funkcija koju zadnje tri godine obnaša i u sklopu projekta **Europski centar za resurse pristupačnosti (AccessibleEU)**, vodeće inicijative predložene u **Strategiji Europske komisije za prava osoba s invaliditetom za razdoblje od 2021. – 2030.** AccessibleEU okuplja nacionalna tijela, stručnjake i druge dionike iz svih područja pristupačnosti kako bi se razmijenile dobre prakse, iskustva i stručna znanja te tako olakšala provedba prava EU.

„To je jedinstven projekt po ozbiljnosti, platforma kakva nikad prije nije postojala. Glavna je svrha Centra poduprijeti provedbu zakonodavstva EU o pristupačnosti u svim državama članicama te povećati usklađenost i učinkovitost politika pristupačnosti olakšavanjem pristupa relevantnom znanju”, objasnio je Mišćević.

Susret na 30. hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom

S prof. Mišćevićem susreli smo se na nedavno održanom **30. hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom**, gdje smo na njegov poziv ispred **AccessibleEU Hrvatska**, kao jednog od organizatora ovog središnjeg godišnjeg skupa koji se bavi aktualnim temama iz područja **unaprjeđenja prava osoba s invaliditetom**, dobili jedinstvenu priliku predstaviti novinarski projekt **Projektiranje dostojanstva: korak prema inkluzivno izgrađenom okolišu**.

Na 30. hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom Mišević je u funkciji nacionalnog stručnjaka za pristupačnost predstavio ovogodišnje aktivnosti projekta AccessibleEU

U razgovoru s prof. Miševićem doznali smo dokle smo u Hrvatskoj došli po pitanju ostvarenja pristupačnosti kao temeljenog ljudskog prava i zakonske obveze.

Oduvijek sam bio željan naprednog znanja

Morali smo prvo razjasniti od kada i kako su teme energetike, sigurnosti i pristupačnosti postale odrednice njegovog rada.

„Sve te teme prate me još od tinejdžerskog doba. Oduvijek sam bio željan znanja, naprednog znanja“, reći će nam Mišević.

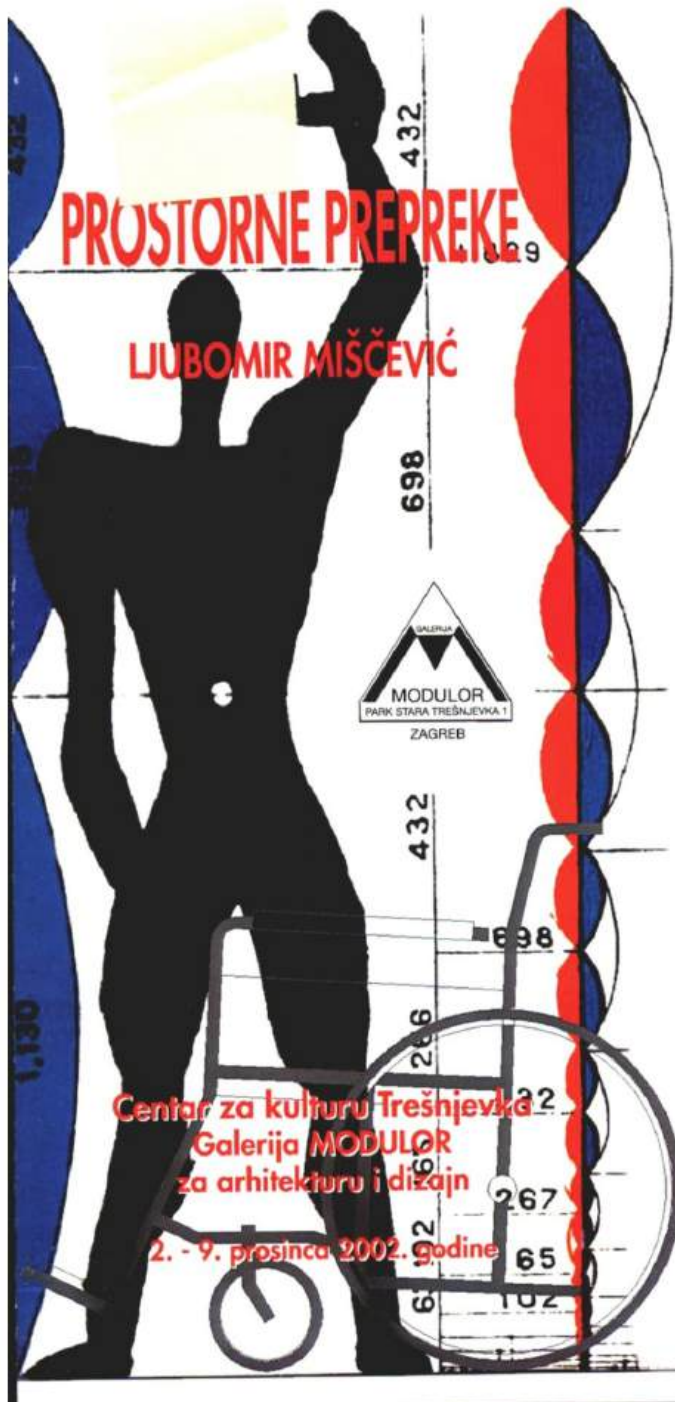
U nastavku će evocirati sjećanje na odrastanje uz oca **Radovana Miševića**, poznatog i nagrađivanog arhitekta i urbanista, jednog od utemeljitelja **Urbanističkog instituta Hrvatske**, autora niza **generalnih urbanističkih planova**: za glavni grad Gvineje Conakry, Skoplja, Pule, Osijek, nacionalnih parkova Plitvice i Brijuni... Uz njega će teme prirodnih ugroza, spašavanja, civilne zaštite, upravljanja kriznim situacijama i uloge arhitekture u zaštiti, naučiti promatrati u kontekstu urbanizma.

Od razdoblja odrastanja u njemu je prisutna i tema pristupačnosti, proizašla iz sjećanja na obiteljske prijatelje, supružnike koji su oboje stjecajem okolnosti postali osobe s teškim invaliditetom.

„Očev bliski prijatelj i kolega bio je osoba s invaliditetom. U ratu je ostao bez noge i kretao se s pomoću štaka, sjećam se kako je bez problema s tom jednom nogom vozio svoj auto, taj se njegov invaliditet uopće nije osjećao. Nažalost, njega i suprugu zadesila je prometna nesreća nakon koje je ona ostala paraplegičarka. Kad bi izašli iz svog prizemnog stana, on bi stavio štaku pod ruke i spustio svoju suprugu u invalidskim kolicima niz dvije cik-cak rampe, smjestio u njihov karavan i potom bi se odvezli gdje treba. Nije tada bilo dizala, asistenata, dodataka... Dvoje teških invalida smanjene mobilnosti voze se u autu, normalno funkcioniraju, vesele su osobnosti... To je priča koja mi se paralelno urezala s ostalim temama kojima ću se baviti“, ispričao nam je Mišević.

Od arhitektonsko-urbanističkih barijera do prostornih prepreka

Prije nego što će uslijediti njegov angažman na izradi prvog hrvatskog Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću, koji će stupiti na snagu 2005., iza njega je već bilo par projekata s ostvarenim elementima pristupačnosti kao primjerima dobre prakse.

Umjesto "arhitektonsko-urbanističkih barijera" Mišćević se zalagao za uvođenje termina "prostorne prepreke", koji će kasnije ući u upotrebu

U izradi Priručnika za osiguranje pristupačnosti građevina osobama smanjene pokretljivosti iz 2003. sudjelovao je i Mišević kao stručni suradnik

Istaknut će projektiranje **pristupne rampe na Filozofskom fakultetu u Zagrebu**, koji je u to vrijeme, 2003. godine, pohađalo 80 posto **studenata s invaliditetom u Hrvatskoj**.

„U odnosu kako su se rampe tada izvodile, ova je predstavljala pravi kvantni skok, pokazivala je kako prava rampa treba izgledati”, prisjetio se arhitekt.

Pristupna rampa na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (foto: Tihomir Mišević)

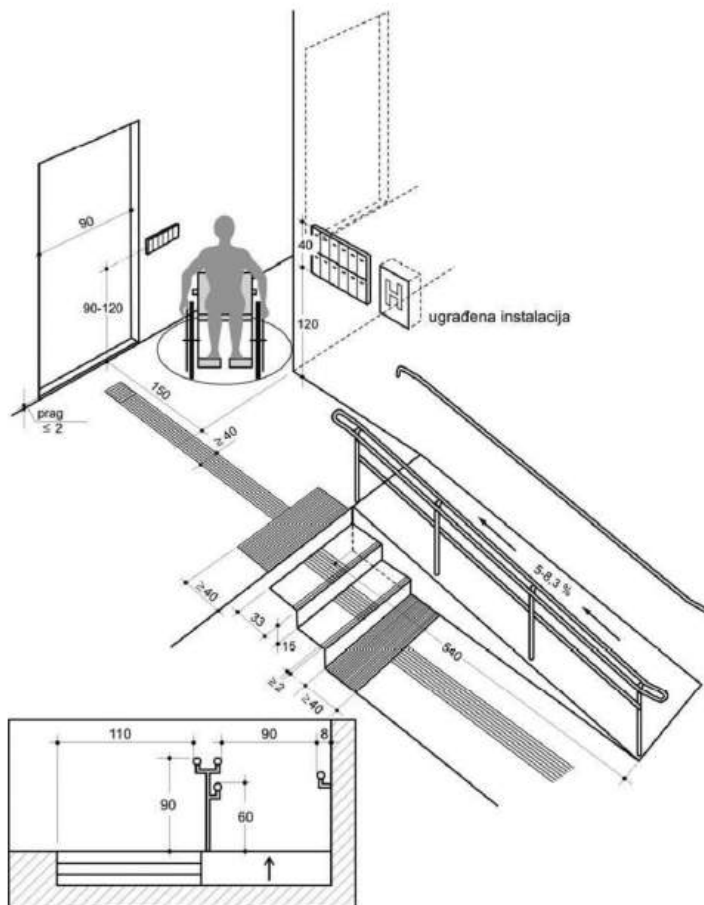
A tu je bio i projekt prilagodbe **Doma sportova** za potrebe organizacije **Europskog prvenstva u stolnom tenisu za osobe s invaliditetom**.

„Dom sportova je u to vrijeme bio totalno nepristupačan, s poluetažama, strmim stubama, no mi smo uspjeli zadovoljiti sve vezano za pristupačnost tako da je sama Svjetska organizacija za stolni tenis ostala iznenađena onim što smo napravili”, istaknuo je Mišćević.

20 godina Pravilnika o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

Pravilnik iz 2005., u čiju su izradu osim Mišćevića bili uključeni i inženjeri građevinarstva **Tijana Novaković** i **Lino Fučić**, pripremao se dvije godine u suradnji s predstavnicima **udruga osoba s invaliditetom**.

Sljedeće godine, 2006., izdan je **Priručnik za primjenu Pravilnika**. Taj je priručnik imao sve, prisjeća se Mišćević: tekst, crteže, perspektive, piktograme, najčešća pitanja, kolor fotografije najbolje prakse u Hrvatskoj i inozemstvu. Izdan je u 10.000 primjeraka, podijeljen svim ovlaštenim arhitektima, građevinarima, svim članovima sve četiri inženjerske komore koji sudjeluju u projektiranju. Struka već 20 godina ima kvalitetnu i obvezujuću podlogu kako projektirati pristupačnost, naglašava Mišćević.

Mišćević je suautor u dijelu teksta te autor svih crteža, nacrti i piktograma u prvom hrvatskom Pravilniku u osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti iz 2005.

„U vrijeme Jugoslavije, kada je na snazi bio **Pravilnik o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprečavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih barijera** često je bilo

„Pristupačnost stvaranja umjetničkono – urbanističkim putjeva, često je bilo rečeno: Ako ne moramo izvesti, nećemo jer se nema novaca za to. Prije 22 godine, kada se počeo raditi prvi Pravilnik u Hrvatskoj, bilo je 220 različitih udruga osoba s invaliditetom, nismo bili u EU, jako teško se dolazilo do sredstava za ostvarenje svih zahtjeva pristupačnosti. Sada za to mora biti novaca, mora se izvoditi.”

Miščević ističe kako su se u Pravilniku izborili za pet postotni **nagib rampe** u Hrvatskoj, dok je svugdje drugdje bio šest posto..

„Projektant može manje i niže projektirati, ali ta rampa ne može biti ono što ne smije biti. Ako postoji samo jedan posto razlike, to je jako velika razlika za one koji koriste rampu. To znači da ta rampa mora biti za 1,20 m duža u prostoru, to znači 1,20 duži rukohvat, jedan i drugi, a to znači i duži iskop, više betona, završne obrade, dakle „dodatnu investiciju““, opisao nam je.

Miščević je autor urbanističkog rješenja jezera Bundek u Zagrebu u sklopu kojeg je projektirao pristupačan ulaz u vodu, do gledališta i pontona (foto: Geofoto d.o.o.)

Pristupačnost je pitanje centimetara

Pristupačnost, kaže, nije pitanje samo većih vanjskih i unutarnjih prostora, a što je već prikazano u Pravilniku, nego se svodi, objašnjava, na jedan, odnosno na tri centimetra.

„Jedan centimetar je maksimalna visina prepreke, na primjer praga za one s najvećim invaliditetom u invalidskim kolicima, a tri centimetra su potrebna za prepreku za slijepu osobu koje koriste bijeli štapić. I sada, gdje slijepa osoba koja se kreće nekim prostorom treba naići na prepreku od tri centimetra, a kako i gdje je svladava osoba u invalidskim kolicima? To su također zahtjevi – centimetri.”

Pristupačnost je važna za sve nas

Miščević će Pravilnik o pristupačnosti nazvati literaturom opće kulture. Pristupačnost nije važna samo za osobe s invaliditetom, ona je egzistencijalno bitna za sve humanoide, bilo da smo mala djeca koja vježbaju svoje prve korake, bilo da se uslijed starosti, bolesti, neke trenutačne ili trajne traume susrećemo s problemom smanjene pokretljivosti. Ista rampa olakšat će kretanje i osobi u invalidskim kolicima, i roditeljima s dječjim kolicima, i starijoj, teže pokretnoj osobi.

„Ako je ograda rampe projektirana prema pravilima, propisima, onda je rukohvat na 90 i 60 cm, pri čemu ovih 60 cm nije zbog male djece, već onih koji su u invalidskim kolicima, ali će pomoći i toj maloj djeci da se pridržavaju i kada beba tako da mama i tata mogu biti sigurni da neće pasti.”

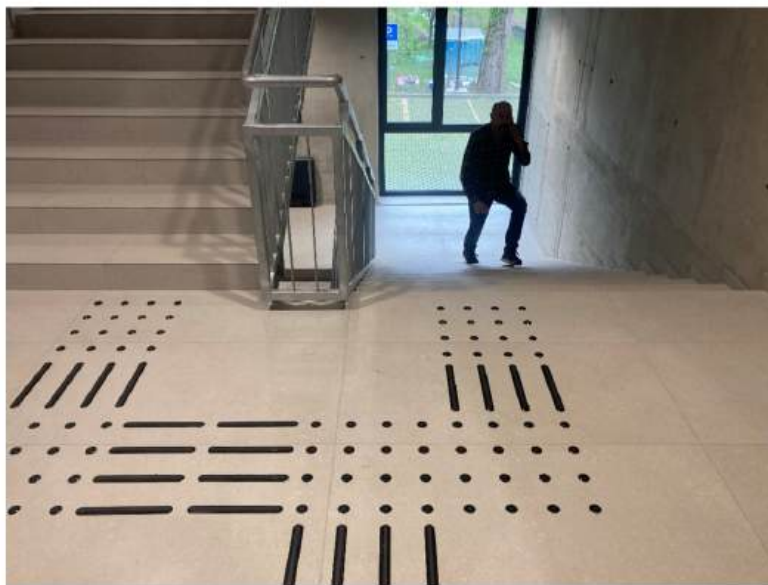
kada dodaju takvu mašinu i tada mogu biti sigurni da neće pasti.

Velik mu je kompliment što se i dan danas taj Pravilnik lista. Druge zemlje kopiraju njegov ilustrativni dio kao primjer dobre prakse.

„Ja sam naj sretniji zbog toga, ali ipak postoje autorska prava!”, naglasit će.

Regionalni centar kompetencija Rudera Boškovića u Zagrebu recentni je projekt arhitekata Ljubomira Miševića i Marka Miševića, u kojem su spojili standarde visoke energetske učinkovitosti, pristupačnosti i sigurnosti (foto: Ljubomir Mišević)

U sklopu zgrade osigurani su pristupačni unutarnji prostori (od dizala, sanitarija, smještaja, taktilnih linija...) i oprema te pristupačna parkirališta (foto: Ljubomir Mišević)

Pokazna vježba evakuacije osoba smanjene pokretljivosti i u invalidskim kolicima iz zgrade RCK Rudera Boškovića (foto: Ljubomir Mišćević)

Tehnički propis – propuštena prilika za značajnije poboljšanje

Pravilnik je svoje novo izdanje doživio 2013., a sukladno **Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga** ove je godine podignut na višu razinu forme **Tehničkog propisa**. Kako je još **pravobranitelj za osobe s invaliditetom Darijo Jurišić** istaknuo u intervjuu **Planirajte s empatijom, projektirajte s odgovornošću i gradite s vizijom jednakosti**, iako su učinjene određene manje tehničke izmjene zbog stečenog iskustva, sadržaj Tehničkog propisa u bitnome nije promijenjen. Svoje nezadovoljstvo ne krije ni Mišćević.

„S dužnim poštovanjem, to nije Pravilnik o granulometrijskoj krivulji betona koji vam propisuje koliko šljunka, cementa, vode ćete staviti, to je Pravilnik koji se bavi živim ljudima koji su u najtežoj poziciji fizičkoj, mentalnoj..., a u ovih 20 godina nije doživio niti jednu bitnu izmjenu i dopunu. Nije unaprijeden u meritumu stvari, sve se svodi na prepisivanje prvih par članaka iz novih direktiva. To što je u njemu dodano, ali i oduzeto, potiče razna pitanja. Kopirani grafički prilozi čak se nisu niti kvalitetno skenirali, sivi su i mutni, pogledajte. To je nečija sramota!“, komentirao je Mišćević.

Javno savjetovanje je nezaobilazna i važna forma osluškivanja javnosti, ali praksa često pokazuje da se bitne stručne prijedloge ne prihvaća, upozorava.

„Kao prvo, propuštena je prilika adresirati pitanje odgovornosti – stručne i upravljače u slučaju neosiguranja pristupačnosti kao temeljnog zahtjeva za građevinu“, dodaje.

Ne može se projektirati nešto što nije u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima bez sankcija

Još je prošle godine na **1. središnjoj nacionalnoj godišnjoj konferenciji o pristupačnosti izgrađene okoline**, održanoj u organizaciji AccessibleEU Hrvatska, upozoreno na nužnost uvođenja dodatnih pravno-zaštitnih mehanizama, konkretno **kaznene odgovornosti**, za sve koji se u **procesu građenja** ne pridržavaju **obveze osiguranja pristupačnosti kao temeljnog zahtjeva za građevinu**.

Poštivanje propisanih elemenata osiguranja pristupačnosti stvar je prije svega osobne i profesionalne etike, smatra Mišćević.

„Ne može se projektirati bez sankcija, kaznene odgovornosti, nešto što nije u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima. Ono što je velika vijest za nas je da će se to napokon, vjerujem, promijeniti s ova tri

nova prijedloga zakona koje je izradilo resorno ministarstvo, a koja bi trebala stupiti na snagu početkom sljedeće godine.”

Zaljubljen sam u odgovornost

Miščević komentira kako je u proteklih 20-ak godina zaprimio stotine poziva arhitekata, javnih naručitelja..., a nakon izlaska Pravilnika, sve je više bilo pitanja može li nešto proći kao iznimka, odnosno izuzeti se od osiguranja pristupačnosti. Da samo znate kolikom broju njih sam skicama riješio problem nepristupačnosti, govori nam.

Imate ljude bez empatije, njih je sve više, ali u pristupačnosti nije tema koliko ti suosjećaš ili ne suosjećaš, važno je biti odgovoran. Da citiram samoga sebe: Jedna od ljepota arhitekture je odgovornost. Zašto odgovornost ne bi bila ljepota u nečijem životu!? Za mene odgovornost nije opterećenje, već čista pozitivna. Ja sam zaljubljen u odgovornost. Tako predajem i tako ću raditi do kraja života“, zaključuje Ljubomir Miščević.

Tekst je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije
(Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)

Ovdje možete pronaći do sada objavljene tekstove u sklopu novinarskog projekta [Projektiranje dostojanstva](#)

Fotogalerija

#Oznake

AccessibleEU Hrvatska arhitektura Ljubomir Miščević osobe s invaliditetom
Pravilnik o osiguranju pristupačnosti osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti
pristupačnost projektiranje dostojanstva

Materijali (tekstovi, fotografije, grafike i ostalo) na web stranicama egradnja.hr zaštićeno su intelektualno vlasništvo tvrtke T&S d.o.o. Zadar ili drugih pravnih osoba te su zaštićeni Zakonom o autorskim pravima. Ako želite naše materijale koristiti za edukacijske svrhe, slobodno nam se javite i rado ćemo vam izaći u susret.

Redakcija se ne mora slagati s mišljenjem autora i izjavama sugovornika te ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih oglasa.

[Povratak na vrh](#)

PREGLAD UREDI UKLONI REVISIONS

Pretplati se na egradnja.hr
Newsletter

Ne propustite edukativan građevinski sadržaj. egrađnja newsletter stiže na vašu adresu, prijavite se!

vaša email adresa

SUBSCRIBE

Novosti

Arhitektura se ne radi, ona se živi

Priroda Biokovskog masiva postala sigurnije mjesto

Drvene obloge Galeković: toplina i elegancija u interijeru i eksterijeru

Ledina kupaoonica oduševljava na prvi pogled!

Nekretnine

Važnost seizmičkih pregleda starijih zgrada prije energetske obnove

Gdje smo sa CO₂, jesmo li suradljivi i koliko znamo o energetske uštedama?

Transparentna staklena dogradnja javne zgrade otvorene prema javnosti

Kako se kroz povijest arhitekture razvijalo prozorsko staklo?

Nekretnine

Smještaj za odmor i stanovanje kao na odmoru

Održivost još čeka svoj trenutak: dominiraju stari stanovi i nepouzdati certifikati

Alfa stan grupa postaje MADO grupa: novi identitet za viziju "drugačijeg pojma doma"

Čulić zgrada: zbogom turisti, dobrodošli stalni stanari

O nama

Marketing

Prijavi se na naš newsletter

